

Bc. Matěj Vačkář, Příběh Křemže ve 20. století. Diplomová práce FF JU, České Budějovice 2021.

Posudek oponentky diplomové práce

Příběh Křemže ve 20. století je pokusem o zdokumentování běhu 20. století v prostoru jediné obce, respektive městysu. Autor diplomové práce se hlásí k dějinám každodennosti a inspiraci Příběhem Ouběnic Josefa Petráně, metodologicky se odvolává na mikrohistorii a oral history. S vytýčeným tématem a zdůvodněním jeho výběru nelze než souhlasit, oceňuji i autorovo osobní zaujetí pro danou problematiku a názor o sociálním a pedagogickém významu zkoumání regionálních dějin.

Jedná se o přepracovanou verzi diplomové práce předložené autorem v létě 2021. Úroveň textu se znatelně zlepšila, přesto nezbyvá než konstatovat řadu nedostatků. Základním východiskem práce jsou obecní kroniky, méně také dobové noviny a místní bulletin Křemežsko. Popisu a kritice pramenů je však věnováno jen několik málo odstavců. Úvod práce ukazuje znalost základních přehledových prací k dějinám 20. století, nadále ale chybí jejich rozbor a kritika. Velmi málo prostoru se dostalo regionální literatuře, která je oproti původní verzi zastoupena alespoň monografiemi Chvalšin a Lišova, které jsou několikrát zmíněny, k hlubšímu srovnání dějin nebo historiografií všech tří lokalit se ale autor vyhnul.

Problematické je minimum prostudovaných teoretických a metodologických prací. Proklamované mikrohistorické pojetí dějin Křemže se teoreticky opírá víceméně jen o přehledovou studii M. Nodla, prakticky ale v textu práce dochází k zaměnění mikrohistorie a standardních regionálních dějin či historické vlastivědy, které je ovšem tak obvyklé, že jej nelze autorovi vyčítat.

Ve vztahu k oral history Matěj Vačkář nastudoval základní v české historiografii užívané práce M. Vaňka a vyzpovídal čtyři pamětníky (o dva více než v původní verzi práce). V textu ale chybí bližší charakteristika informátorů, kteří poskytli poměrně zajímavé rozhovory, jež jsou předloženy v rámci příloh. Výpovědi jsou ale v diplomové práci využity poměrně málo a pouze faktograficky, oral history ve smyslu využití různorodých pamětnických pohledů na danou situaci prakticky nebyla uplatněna.

Navzdory autorem přislíbené snaze zasazovat historii Křemže do širšího kontextu československých dějin a porovnávat místní vývoj se dvěma srovnatelnými lokalitami se před čtenářem většinou odvíjejí jen jednostranné popisy událostí v Křemži. Příkladem jsou například úvahy o drsných zimách 20. let, kdy autor pouze konstatuje, že podobné příběhy „se bezesporu děly napříč celou republikou“ (s. 50). Bez kontextu a komentáře zůstávají i obšírná líčení rozvoje místního Sokola nebo Československé církve husitské, což jsou témata, pro která by mohla být bez problémů nalezena srovnávací literatura v širším celorepublikovém rámci i v regionálním měřítku. K alespoň textovému prolínání dějin Československa s dějinami Křemže dochází až v kapitolách věnovaných 50. a 60. letům. Pokrokem je snaha o kritický přístup ke kronikářským záznamům, respektive k jejich autorům.

Jednoznačným zlepšením oproti původní verzi je lepší strukturování práce do tematických podkapitol. Problematické jsou pasáže věnované „každodennosti“, které představují směsici více či méně závažných událostí a zajímavostí z Křemežska převzatých z kronik, namnoze nelogicky řazených a pospojovaných. Někdy přitom vznikají vpravdě bizarní obrazy, vrcholnou ukázkou je s. 43, kdy autor v rámci nepříliš rozsáhlého odstavce jedním dechem líčí založení

místní pobočky Československé obce legionářské a šíření nepěkného zvyku vraždit kočky domácí kvůli kožichům. Bez hlubšího smyslu, ačkoli půvabně rozverná je i kombinace návštěv sovětských delegací na Kleti, besedy spisovatele Petišky s dětmi z místní mateřinky a popisu punkových účesů z pera soudružky kronikářky na s. 79.

Dobové kronikářské zápisky samozřejmě současného čtenáře přitahují nostalgickým odstínem starých časů a patriotickým nadšením, někdy i kouzlem nechtěného humoru. Při jejich pročítání je velmi těžké nepodlehnout jejich dikci a jazykovým zvláštnostem, stejně jako dokázat rozlišit podstatné informace a zasadit je do kontextu. Je však úkolem historika, aby uměl své prameny skutečně vytěžit, ne jenom přepsat. Dějepisné práce, zejména ty, které jsou určeny místnímu čtenářstvu nebo studentům, by rozhodně měly být zábavné, lidské a vtipné, neměly by ale působit jako sbírka anekdot.

Ocenění si zaslouží obsáhlá fotografická příloha a správné vypracování vědeckého aparátu práce. Tristní ovšem zůstává jazyková stránka textu, který trpí četnými stylistickými i gramatickými nedostatky.

Diplomová práce Matěje Vačkáře není vzornou ukázkou toho, jak by měla magisterská kvalifikační práce vypadat. Problémem je zejména velmi povrchní zpracování zadaného tématu a nesystematické utřídění nabytých poznatků. Práce však splňuje základní nároky, doporučuji ji proto k obhajobě a hodnotím stupněm **dobře**.

V Pelhřimově 12. 12. 2021

PhDr. Markéta Skořepová, Ph.D.